

ΘΥΣΙΑ - ΔΟΞΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

*

«Χίος, ὠραῖο νησι!

κί ἂν δέν φόρεσες δαφνόκλαρα

σοῦ φτάνει

γιὰ δόξα σου τὸ ἄκάνθινο

τοῦ μαρτυρίου στεφάνι».

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, κατὰ τίς μεγάλες καὶ φοβερές ὥρες τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του, τίς ὥρες πρὸ τῆς Σταυρικῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ, ὅταν Αὐτός ὑπῆρχε ὁ θύων καὶ ὁ θυόμενος, τὸ θῦμα καὶ ἱερεῖον, τὸ Ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον πρὸ τῆς καταβολῆς τοῦ κόσμου καὶ τοῦ χρόνου, ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἐν Οὐρανοῖς Συνάναρχον καὶ Συναῖδιον Θεὸν - Πατέρα, εἶπεν: «Πάτερ Ἄγιε, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν Σου τὸ Υἱὸν ἵνα καὶ ὁ Υἱὸς Σου δοξάσῃ Σε». Εἰς τὴν Ὁρθόδοξον θεολογίαν ἡ θυσία ἀποτελεῖ τὴν μήτραν ἐντὸς τῆς ὁποίας κυφορεῖται ἡ δόξα. «Τὸν Βασιλέα τῆς δόξης ἐσταύρωσαν». Ἡ μυστικὴ αὕτη ξυνωρὶς θυσίας καὶ δόξης, ἐπίσης, συνιστᾷ τὸν ἀκλόνητον στῦλον καὶ τὸ ἀπερίσειστον θεμέλιον ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐδράζεται ἡ ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου ἐλευθερία, «ἧ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν» κατὰ τὴν ἀξιωματικὴν διαβεβαίωσιν τοῦ οὐρανοβάμονος καὶ μυστιπόλου Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν.

Θυσία - Δόξα - Ἐλευθερία. Εἰς τὴν ἀπ' αἰώνων ὑφισταμένην πνευματικὴν αὐτὴν τριάδα **τῆς θυσίας**

τῆς ἐκουσίου θείας κενώσεως, τῆς

δόξης

τῆς πανσοφίας καὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Τρισμακαρίστου καὶ Πανσεβασμίου ἀηττήτου καὶ ἀκαταλύτου Σταυροῦ καὶ

τῆς ἐλευθερίας

τῆς δωρηθείσης ὑπὸ τῆς πεποικιλμένης μὲ τὸ ἀνέσπερον φῶς λαμπροφόρου κλητῆς καὶ ἀγίας ἡμέρας, εὐρῆκεν καὶ τὸ θεοφρούρητον καὶ φιλόχριστόν ἔθνος ἡμῶν τὴν ἀντανάκλασιν τῶν λαμπηδόνων τῆς Τρισηλίου Θεότητος εἰς τὴν ἀεῖρρον οἰκουμενικὴν ἀποστολὴν καὶ πορείαν του μεταξύ τῶν λαῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Υπάρχουν χρόνοι πού τὸ ἔθνος υἰώνεται εἰς τὴν κορυφήν, παρουσιάζονται στιγμές πού φαίνεται νὰ κάμπτεται πρὸς τὸ χάος. Καὶ εἶναι οἱ πρῶτοι ὄχι μόνον ἐκεῖνοι τῆς υλικῆς

ἐυημερίας ἢ τῆς πολιτικῆς εὐδαιμονίας, ἀλλά κυρίως ἐκεῖνοι τῆς χριστομίμητης θυσιαστικῆς ὀδύνης. Χρόνοι ἱεροί, οἱ ὁποῖοι ὑπερβαίνουν τήν τριττὴν διάκρισιν τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ εἰσάγονται εἰς τὴν διάστασιν τοῦ αἰωνίου, τοῦ ἐγγίζοντος μὲ τὴν ἀξιόθεον εὐτολμίαν τῆς ἀριστείας τοῦ Εὐσχήμονος τὰ κράσπεδα τοῦ θρόνου τῆς θείας αἰδιότητος.

«Ἐξαιρέτως», κατὰ τὸν λειτουργικὸν λόγον, καὶ ὑπερόχως, κεῖται τὸ ἱστορικὸν γεγονός τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου τοῦ 1822 ἀπὸ τὰ «λυσσῶντα τέκνα τῆς Ἄγαρ», ὅταν «τὰ γιασεμιά κοκκίνισαν στὸ χρόνο τῆς Σφαγῆς της, πίνοντας αἷμα ἀντὶ νερό στὴν ματωμένη γῆ της». Τὸ ἱστορικὸν γεγονός τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς θυσίας, ὅπως ἀπεικονίσθηκε ἀπὸ τὸν χρωστήρα τοῦ Ντελακρούά, ὅπως ἐψάλη ἀπὸ τὴ φιλελληνικὴ Μοῦσα τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ὅπως ἀποτυπώθηκε στὸ δάπεδον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Μηνᾶ, ὅπως φωσφορίζει εἰς «τὰ χιλιάδες κόκαλα, τὰ ἐδῶ κι' ἐκεῖ σπαρμένα», τὴν πρωτότυπὴ καὶ ἀυθεντικὴ ἐμπνευση τοῦ Σολωμικοῦ ὀρισμοῦ τῆς ἐλευθερίας: «**ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά**». Ἱστορικὸ γεγονός πού ἀποτελεῖ γιὰ ὅλους τοὺς ἐπιγόνους τῶν θυμάτων καὶ τῶν ἱερείων, ὀλβοφόρον μάθησιν, κάλλιστον εὕρημα, *magistra vitae* (δάσκαλον ζωῆς).

Γιὰ τίς δεκάδες χιλιάδες τῶν μαρτυρικῶ θανάτῳ σφαιασθέντων Χίων, Κληρικῶν, Προκρίτων, Ἀγωνιστῶν, Γυναικῶν, Νηπίων, **ἡ θυσία** τους ὡς πράξη ἱστορικὴ ἀποκτᾶ ἠθικὸ νόημα συγκεκριμένο, ἀποβαίνοντας τὸ σύμβολο τῆς καθολικῆς προσφορᾶς τῆς υπάρξεως στὴν ἀκεραιότητά της, μιά ἀκεραιότητα πού χρωματίζεται ἀπὸ τὴν συνειδητὴ προσκόλλησιν τῆς υπάρξεως αὐτῆς πρὸς ἓνα συγκεκριμένο ἠθικὸ αἶτημα. Μὲ γεγονότα ὑψηλοῦ ἤθους, ὅπως εἶναι ἡ ἱστορικῆς τάξεως θυσία, πού σημαδεύουν τὴν πορεία της, ὁ ἴστος τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος ἀποβαίνει παραβλητὸς πρὸς τὸ μαθηματικὸ πρότυπο πού ἐκφράζει τὴν ἀντίληψιν τοῦ Einstein περὶ τοῦ χωροχρονικοῦ συνεχοῦς, καὶ τοῦ ὁποῖου οἱ τοπικὲς καμπυλότητες, ὀφειλόμενες σὲ ὑψηλές τιμές τῆς βαρύτητος, στὴν περίπτωσιν τῆς ἱστορίας, ἀντιστοιχοῦν πρὸς ὑψηλῆς τιμῆς πεπραγμένα. Παρομοίων πεπραγμένων ἡ ἔννοια τῆς ἀξίας δέν εἶναι ὄρος ἀναφορᾶς, ἀλλὰ περιεχόμενο, καὶ μάλιστα αὐτούσιο, πού ἀναδεικνύεται σὲ αὐταξία. Μὲ τὴν θυσία αὐτὴ τὰ θύματα τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου γεύονται τὴν μέθεξιν τῆς δόξας, καὶ στεφανοῦνται μὲ τὴν δοξαστικὴ μυρσίνη τοῦ Ἀρχιεπελαγίτη ποιητῆ.

Ἡ δόξα

τους ἀποτελεῖ ὑπέρβαση τῆς διάρκειας τῆς ζωῆς τους, ἀφίξη στὸ τέλος στὸν ὄριμον καρπὸ τοῦ ἠρωϊκοῦ θανάτου. Ἡ θυσία τους στεφανώνει δοξαστικά τὴν δράσιν καὶ τὴν ὁρμὴ αὐτῆς τῆς γοργότητος, πού ἀποκαλύπτουν ὅτι κτίζουν ἐλεύθερα καὶ δυνατὰ τὸ εἶναι τους πᾶνω ἀπὸ τὸ μηδέν. Ἐνῶ οἱ βιομεριμνώδεις ἄνθρωποι συγκεντρώνουν τὴν προσοχὴν τους στὴν ἐπιβράδυνσιν τῆς ἀνθίσεως, οἱ ἥρωες τῆς χιακῆς σφαγῆς ὑπερνικοῦν τὴν παραπλάνησίν της καὶ ὁρμοῦν ἀκάθεκτοι στὸ μόνον ἔργο: τὴν ολοκλήρωσιν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Αὐτοὶ εἶναι τὸ ἐπώνυμο, ὄλο ὁρμὴ ρεῦμα πού ὀρίζεται ἀπὸ τὴν δύναμιν. Ἀνήκουν στὰ ἐλάχιστα ἐκεῖνα πλάσματα πού ὠθοῦνται ἐσωτερικὰ ἀπὸ μιά τέτοια ἀνάγκη δράσεως, ὥστε δέν ἔχουν ἄλλη δυνατότητα, γιὰ νὰ ἀπαντήσουν στὴν πλημμύρα τῆς καρδιάς τους, ἀπὸ τὴν αὐτοανάλωσιν μέχρι ἐσχάτων. Προηγοῦνται τοῦ ἑαυτοῦ τους, χωρὶς νὰ θεωροῦν μαρτυρικὴ τὴν ἀτόφια προσφορὰ τοῦ εἶναι τους. Δέν ἐνδιαφέρονται νὰ διαρκέσουν, ἀλλὰ νὰ

έντατικοποιήσουν τήν ὑπαρξή τους στίς στιγμές τοῦ ἀνωτάτου κινδύνου, ὅποτε ὁ χρόνος συμπυκνώνεται μετέωρος καί ἡ ζωὴ ἀντλεῖ ἀπ' τόν θάνατο, ἀφοῦ τό παρόν ἀμετάκλητα ἀπορροφᾷ τό μέλλον. Ἀποκρυπτογραφοῦν τό μυστικό τῆς πορείας τους γιά νά φωτίσουν τό μυστικό τοῦ κόσμου, γιατί ἡ δόξα τῆς θυσίας τους εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἀθανασία, τήν ὅποια ὁ ἄνθρωπος κάθε ἐποχῆς ἐπεθύμησε, ἀναζητώντας νά ἀποκαλύψει τά μυστικά της· εἶναι ἡ ὑπέρβαση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὅποια συνίσταται ἀκριβῶς στό νά ξεπεράσει τήν γαιώδη κατάστασή του ὡς θνητοῦ ὄντος καί νά τείνει πρὸς τήν ἀθανασία.

Μέ τήν δόξα τους ἐδημιούργησαν τίς συνθήκες ἐνός θαύματος! Εκείνου τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ προσώπου τήν ἴδια στιγμή πού ὅλα ἀφαιροῦνται. Στήν μικρὴ ἢ μεγάλη διάρκεια τῆς ζωῆς τους ἀγωνίσθηκαν νά ἐνσαρκώσουν τήν ἐλευθερία. Εἶναι οἱ ὑπάρξεις πού ἀγγίζουν τόν Αἰῶνα ὄντοποιοῦμενες διαρκῶς στό ἐσωτερικό ἐνός ἀνεστραμμένου γίνεσθαι ὅπου ὁ θυσιαστικός θάνατος εἶναι παρόν καί ἡ ἐν-δόξη ζωὴ μέλλον.

Ἀπό τίς ρίζες αὐτῆς τῆς ἐν-θυσία καί ἐν-δόξη ζωῆς φύεται τό ἀειθαλέστατον δένδρον **τῆς ἐλευθερίας**.

Βλαστάνει, ὑλοχαρεῖ, ἀνθοφορεῖ καί καρποφορεῖ, ἐντός τοῦ λειμῶνος τῆς ρωμαϊκῆς παραδόσεως, στήν ὅποια ἡ ἐλευθερία κατέχει κεντρική θέση, ὥστε ὁ ἀγώνας γιά τήν ἀπόκτησή της νά φθάνει τά ὅρια τῆς θυσίας. Στήν παράδοση αὐτῆ ἐλευθερία καί θυσία ἀλληλοπεριχωροῦνται, ὡς δύο ἀδιαχώριστα μεγέθη. Στήν παράδοση αὐτῆ τό εἶναι προϋποθέτει τήν μεταστοιχείωση τοῦ ἐγωκεντρικοῦ ἀτόμου σέ πρόσωπο, κινούμενο στά ὅρια τῆς ἀγιοτριαδικῆς Ἐλευθερίας. Ἐλευθερία στήν παράδοση τῆς Ρωμηοσύνης σημαίνει δυνατότητα ἀπρόσκοπτης σταυρικῆς κοινωνίας, κατακόρυφα μέ τόν Θεό, ὀριζόντια μέ τοὺς συνανθρώπους. Ἡ ἐλευθερία αὐτῆ βιώνεται στή σταυρικὴ μορφή της πρῶτα ὡς ἐσωτερική, «καρδιακή», καί κατόπιν ὡς ἐξωτερική, ἀτομική, ἐθνική, κοινωνική. Ὡς ἀπελευθέρωση τῆς καρδιάς ἀπὸ τήν τυραννία παθῶν καί δυνατότητα αὐτοορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου στά ὅρια τῆς ἀγαπητικῆς διαπροσωπικῆς συνυπάρξεως. Ἡ μαρτυρικὴ σφαγὴ τῆς Χίου ἐνσαρκώνει περαιτέρω τὴ θυσία γιά τήν ἐλευθερία τῆς καρδιάς ὡς προϋπόθεση καί τῆς ἐξωτερικῆς, τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας. Ἡ καταξίωση τοῦ ἀνθρώπου σέ πρόσωπο μέσα στόν δοξασμὸ τῆς ἀγιοτριαδικῆς Χάριτος σημαίνει τὴν ἀπελευθέρωση τῆς φύσεως ἀπὸ τὴν δουλεία τῆς ἀναγκαιότητος, ἡ ὅποια συνιστᾷ ὑπόταγή στή φθορὰ καί τό θάνατο. Γι' αὐτό οἱ Πρωτομάρτυρες τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου ἦταν οἱ Κληρικοί τῆς Ἐκκλησίας, γι' αὐτό ὁ κατ' ἐξοχὴν χώρος τῆς Σφαγῆς ἦταν οἱ Ἱεροὶ Ναοὶ καί τὰ Μοναστήρια μας. Αὐτὴ ἡ ἐλευθερία στήν παράδοσή μας εἶναι ὁ βασικός τόνος, πού τόν κρατᾷ διὰ μέσου ὅλης τῆς ἱστορίας ἡ Ὁρθοδοξία καί ὁ Ἑλληνισμός· εἶναι ἡ ἱστορικὴ μας ἰδιοτυπία, ὁ ἐσωτερικός ρυθμὸς, ὁ ἱστορικός νόμος, πού σέ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς μας ζητᾷ θέση καί ὄχι ἀρνήση, δημιουργία καί ὄχι ἀνατροπὴ, λόγο καί ὄχι πάθος, μεσότητά καί ὄχι ἀκρότητα, μέτρο καί ὄχι ρομαντικὴ παραφορά. Ἀλλὰ καί κάτι περισσότερο: ἀφοῦ ὡς Ἕλληνες μόνον ἓνα εἰδικὸ τύπο πολιτισμοῦ δυνάμεθα νά ἐνσαρκώσουμε, τόν τύπο τοῦ πολιτισμοῦ πού σχηματίσθηκε στό ἴδιο φυσικό καί κοινωνικό περιβάλλον ὅπου οἱ ἴδιοι ζοῦμε, γιά νά υπάρξουμε ὡς δημιουργοί, πρέπει νά ὑπάρχει καί ὁ γύρω κόσμος, ἡ κοινωνία καί ἡ πολιτεία. Χρειάζεται ἡ περιφρούρηση τοῦ κόσμου μας, ἡ προφύλαξή του ἀπὸ κάθε βίαιη καί ἀκαίρη, κάθε

ἀνατρεπτική διείσδυση τύπων καί τρόπων ζωῆς, πού ταιριάζουν καί ἀνήκουν σέ ἄλλοτριους κόσμους (Κ. Τσάτσος). Τήν περιφρούρηση καί προφύλαξη αὐτή τήν παρέχει μόνον ἡ αὐτονομία μιᾶς πολιτείας. Μόνο ἡ ἐθνική ἐλευθερία κατοχυρώνει τήν πνευματική καί τήν ἠθική ἐλευθερία τῶν λαῶν. Ἡ πολιτεία τήν ἐθνική ἐλευθερία, τήν ἀτομική της υπόσταση μέσα στήν κοινωνία τῶν ἐθνῶν, τήν χρειάζεται γιά νά ἐκπληρώσει τόν ἠθικό καί δημιουργικό της προορισμό, ὥστε καί ὁ ἄνθρωπος, ὁ δημιουργικός πυρήνας τῆς ζωῆς, νά μπορεῖ νά ρυθμίζει ἐλεύθερα καί τήν πνευματική δημιουργικότητά Του.

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Ἡ πνευματική αὐτή τριάς **θυσίας - δόξης - ἐλευθερίας** πού ταυτοποιεῖ τήν Σφαγὴν τῆς Χίου μᾶς ἐπιβάλλει νά ἀναστηλώσουμε τήν πνευματική ὑπεροχή τήν ὁποία εἶχαμε στήν ἱστορία μας. Αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἰκανότητά μας νά συνθέσουμε ὅλα τὰ δεδομένα τῆς ἱστορικῆς μας ταυτότητος κατὰ τό ἐπεῖγον αἴτημα τῆς ἱστορικῆς στιγμῆς. Οἱ θυσίες χάνονται ἢ δικαιώνονται ἀπό τήν γρηγοροῦσα ἢ μή συνειδησή μας νά δώσουμε τό παρόν μας στήν καίρια ἐκείνη στιγμή. Ἐτσι θ' ἀνισταθοῦμε κατὰ τῶν δυνάμεων ἐκείνων πού ἀπεργάζονται τόν εὐτελισμό τῶν θεσμῶν καί ἀξιῶν, κυρίως ἐπειδὴ ἐπιδιώκουν νά κοπεῖ ὁ ὀμφάλιος λῶρος πού συνέχει τήν τρισχιλιετῆ πνευματική πορεία τοῦ ἔθνους καί τό θέλουν νά ἐκδιωχθεῖ ἀπό τήν πολιτισμένη καί προοδευτική Ἑurώπη. Ἄν, σήμερα, παρατηρῆται κρίση στίς συνεκτικές δυνάμεις τοῦ ἔθνους, τοῦτο ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι ἀγνοοῦμε πῶς τό σύνολο τῶν ἀξιῶν τῆς ζωῆς ἀνήκει κυρίως στή μεταφυσική πλευρά τοῦ ἀνθρώπου πού παλεύει μεταξύ τοῦ χρονικοῦ καί τοῦ αἰωνίου. Γι' αὐτό ἀπαιτεῖται ὁ ἐπανεξοπλισμός του στό μέτρο τῶν ἐυρωπαϊκῶν προδιαγραφῶν, προκειμένου νά συμπορευθῆ μέ τὰ ἄλλα ἔθνη στήν ἱστορική του πορεία. Παράλληλα, ἐπιβάλλεται ἡ συνεχῆς ἐπαγρύπνηση γιὰτί κάθε παρέκκλιση ἀπό τήν ὀρθή πολιτική εἶναι ἀνεπίτρεπτη πολυτέλεια, πού μέ μαθηματική ἀκρίβεια θά ἐπισσωρεύσει δεινά στόν ἤδη ἀκρωτηριασμένο ἐλλαδικό χῶρο, ἀφοῦ εἶναι γνωστό πῶς ποτέ ἄλλοτε ὁ ἐλληνισμός δέν εἶχε περιορισθῆ ἀσφυκτικά στή μιᾶ μόνον ὄχθη τοῦ Αἰγαίου. Πρός τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νά περισυλλέξουμε τόν εἶαυτό μας, νά συγκεντρώσουμε τόν νοῦ μας καί νά ἀντιληφθοῦμε ὅτι τό δικό μας θρησκευτικό, ἐθνικό, πολιτικό καί κοινωνικό ἦθος καί ἡ ἐνότητα τῶν συνειδησῶν μας εἶναι τό ἀκαταμάχητο ὄπλο τοῦ ἐλληνισμοῦ, ἓνα ὄπλο τοῦ ὁποίου ἡ χρῆση διδάσκεται στό μεγάλο σχολεῖο τῆς πολιτείας ἀπό τούς φιλοσοφοῦντες ἐκείνους πού ποτέ δέν ὑπέκυψαν σέ πιέσεις καί δέν νόθευσαν, γιά χάρη σκοπιμοτήτων καί ἰδιοτελῶν συμφερόντων τήν συνειδησιακή καθαρότητά τους. Στοιχοῦμενος σέ αὐτή τήν πεποίθηση θά ἤθελα ἀπό τό μυροβόλο ἀγιοτόκο νησί μου, ἀπό τὰ ἀνατολικά θαλάσσια σύνορα τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Ἑurώπης, νά ἀπευθύνω πρὸς ὅλους τούς ἐταίρους τῆς Πατρίδος μου τὰ λόγια τοῦ Ἀνδρέα Κάλβου στόν Στρατηγὸ Lafayette:

«**Στρατηγέ,**

γιά τόν ἴδιο σκοπό κι ἐμεῖς πολεμοῦμε... . Πολύ φτωχοί γιά νά μπορέσουμε νά συντηρήσουμε τό στρατό καί τό στόλο μας, χωρίς κανένα θεσμό γιά νά περισώσουμε τήν ἐλευθερία μας, χωρίς ὄπλα γιά νά ὀχυρώσουμε τὰ βράχια μας, παλεύοντας ἐνάντια σ' ἓνα ἐχθρό πού ὄλο νικιέται κι ὄλο ξαναζωντανεύει, τριγυρισμένοι ἀπό παγίδες πού στήνουν οἱ χριστιανικές κυβερνήσεις πού ἔγιναν οἱ

σύμμαχοι τῶν ἐχθρῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ἔχοντας νά ἀντιμετωπίσουμε τίς δόλιες προσφορές μιᾶς προστασίας, πού ὁ λαός μας δέν τήν ζήτησε· θά ὑποκύψουμε; Ὁχι στρατηγέ! Ὁ Θεός καί ἡ ἀπελπισία μας μᾶς στηρίζουν. Ἕνα ἔθνος πού, ὀλόκληρο, ἀντικρύζει τούς ἐχθρούς του μέ καταφρόνια, τόν τάφο του μέ ἀδιαφορία, ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΝΙΚΗΘΕΙ».

Όμιλία ἐκφωνηθεῖσα ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου, τήν Κυριακήν τῶν Μυροφόρων (30.4.2017) εἰς τήν Ἱεράν Μονήν Ἀγίου Μηνᾶ Χίου, ἐπί τῇ 195ῃ ἐπετείῳ τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου τοῦ 1822, παρουσία τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Προκοπίου Παυλοπούλου.